

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	267
Land:	Rusland
Kilde:	Landinfo
Titel:	Repons. Ingusjetia: Bistand til oprørerne
Udgivet:	6. december 2011
Optaget på baggrundsmaterialet:	28. juni 2012

Respons

Ingusjetia: Bistand til opprørerne

Problemstilling/spørsmål:

- Kjenner Landinfo til omfanget av personer fra Ingusjetia som har vært dømt for bistand til opprørerne? Hvilken dom har de fått, og hvilken type bistand har disse personene gitt til opprørerne?
- Er Landinfo kjent med at tvungen bistand finner sted? Er det en formildende omstendighet under vurderingen av bistandssaker at bistanden har vært tvungen?
- Hvordan vurderer Landinfo sannsynligheten for at en person, som overfor myndighetene har tilstått tvungen bistand til opprørere, vil kunne bli løslatt?
- Vil en person som det er opprettet en straffesak mot på bakgrunn av bistand til opprørere, vite om dette selv?
- Kjenner Landinfo til hva opprørerne gjør når de har behov for medisinsk hjelp i forbindelse med kamphandlinger og ellers?
- Kjenner Landinfo til at personer som har bistått opprørere har blitt arrestert og straffeforfulgt utenfor republikken Ingusjetia?
- Hvilke hovedforskjeller ser en i republikkene Ingusjetia og Tsjetsjenia med hensyn til håndtering av opprørere og personer mistenkt for bistand til disse?

Dommer for bistand til opprørerne

I henhold til Landinfos kunnskap kan personer bli dømt for å ha gitt bistand til opprørere (Menneskerettighetsorganisasjon i Nord-Kaukasus, møte juni 2009 og november 2011; Bobrova, møte i Moskva november 2011). Straffebestemmelsen som brukes er først og fremst russisk straffelov § 208 andre ledd:

Article 208. Organization of an Illegal Armed Formation, or Participation in It

1. Creation of an armed formation (unit, squad, or any other group) that is not envisaged by a federal law, and likewise operating of such a formation, shall be punishable by deprivation of liberty for a term of two to seven years.

2. Participation in an armed formation that is not provided for by a federal law shall be punishable by restraint of liberty for a term of up to three years, or by arrest for a term of up to six months, or by deprivation of liberty for a term of up to five years (Criminal Code 1996).

Landinfo har ikke tall på dommer i det ingusjetiske rettsapparatet knyttet til bistand til opprørerne, heller ikke kildene Landinfo har konferert har tall på dette.

Både det å ha gitt humanitær og logistisk bistand vurderes som deltagelse i illegale væpnede grupper og danner grunnlag for straff. Bistand regnes som en kriminell handling av medium alvor, og strafferammen er opp til fem års fengsel (Advokat, møte november 2011). Landinfo har kjennskap til at det å ha gitt bistand til opprørere tidligere har gitt grunnlag for betingede straffer, men har per i dag ikke informasjon om hvordan dette praktiseres i Ingusjetia.

Ingusjetiske myndigheter har nylig etablert en kommisjon for rehabilitering av opprørere. Ordningen er ganske ny og få kilder Landinfo har snakket med har særlig med informasjon om hvordan ordningen blir praktisert. Noen omstendigheter ved ordningen er relativt klare. For å bli omfattet av ordningen må man ha overgitt seg frivillig. Den innebærer at man ikke har begått alvorlige kriminelle handlinger slik som drap. En person som har bistått opprørere vil etter all sannsynlighet omfattes av ordningen. Landinfo har forstått det slik at de som overgir seg ikke blir fritatt for straffeansvar, men de skal være sikret at saken deres blir behandlet i henhold til straffeprosessuelle regler, og at deres juridiske rettigheter blir ivaretatt (Bobrova, møte november 2011; Ombudsmannen i Ingusjetia, møte november 2011; Memorials kontor i Nazran, møte november 2011; Russisk nettavis, møte november 2011).

Er Landinfo kjent med at tvungen bistand finner sted? Er det en formildende omstendighet under vurderingen av bistandssaker at bistanden har vært tvungen?

Hva gjelder hvor utbredt det er blant befolkningen å gi bistand til opprørerne har Landinfo på en reise til Russland i november 2011 forhørt seg med flere kilder om hvilket omfang dette har og om det foregår på frivillig eller tvangsmessig grunnlag. Hva gjelder i hvilken grad vanlige sivile bistår, mente flere kilder at folk bistår opprørerne, samtidig som de er varsomme med å bistå da de vet at det er forbundet med straffeansvar. Ifølge en internasjonal organisasjon med god kunnskap om situasjonen i Nord-Kaukasus som Landinfo møtte i Moskva i november 2011 stammer mesteparten av opprørernes inntekter i Ingusjetia, Dagestan og Kabardino-Balkaria fra lokalt hold. Organisasjonen hadde mindre kunnskap om hvordan dette foregår i Tsjetsjenia. Flere kilder viste til kaukasiske tradisjoner om at det skal mye til for å nekte å hjelpe noen dersom de ber om det. I tillegg vil det sitte langt inne for familiene til opprørerne å ikke hjelpe et familiemedlem. Samtidig kan det ikke sees bort fra at det er et element av tvang og frykt i dette. Flere kilder viste til at forretningsmenn og velstående har blitt tvunget til å donere penger til opprørere. I tillegg har representanter for Det kaukasiske emiratet gått ut og advart om at folk som ikke bistår vil kunne risikere å bli straffet for det (Bobrova, møte november 2011; Internasjonal NGO, møte november 2011; Internasjonal organisasjon, møte november 2011).

Ifølge redaktøren for en russisk nettavis (møte i Moskva, november 2011) som blant annet dekker situasjonen i Nord-Kaukasus anerkjenner Ingusjetias president, Yunus Bek-Jevkurov, at det er forskjell på det å ha bistått opprørere med overlegg, og det å ha bistått opprørere av

mer uforskyldte grunner, blant annet som følge av at man var tvunget til det eller ikke visste at man gjorde det.¹ Sistnevnte gruppe skal ifølge presidenten være sikret en rettferdig straffeprosess. Redaktøren for nevnte nettavis mente imidlertid at det i en del saker vil være vanskelig å vite om bistand er gjort med overlegg eller ikke. Ifølge Olga Bobrova, journalist i Novaya Gazeta med blant annet Ingusjetia som arbeidsfelt, skal en omstendighet som at bistand ble gitt ved tvang etter loven kunne være en formildende omstendighet. I praksis mente verken Bobrova eller redaktøren for den nevnte nettavisen at dette blir tatt hensyn til når saker vurderes i rettsapparatet.

Vil en person som det er opprettet en straffesak mot på bakgrunn av bistand til opprørere, ha kjennskap til dette?

Ifølge en anerkjent menneskerettighetsorganisasjon i Moskva (møte i Moskva, februar 2010) er det ingen formell måte å få vite om en person står på en etterlysningsliste. Én måte å få tilgang til slik informasjon vil være å kjenne noen i politiet.

En annen mulig måte å få kjennskap til om en person er etterlyst vil være dersom det har blitt hengt opp etterlysningsplakat av vedkommende. I utgangspunktet skal det henges opp etterlysningsplakater på offentlige steder av personer som er etterlyst. Dette skal også omfatte personer som er etterlyst for å ha gitt bistand til opprørere. Ifølge en advokat henges det som regel bare opp plakater i de mest alvorlige tilfellene på grunn av plassmangel (Advokat, møte november 2011; Memorial i Nazran, e-post september 2011). Det hender også at det legges ut etterlysninger av personer på MVDs (det russiske innenriksministeriet) hjemmesider.

Hvordan vurderer Landinfo sannsynligheten for at en person, som overfor myndighetene har tilstått tvungen bistand til opprørere, vil kunne bli løslatt?

Landinfo er kjent med at personer som er pågrepet for mistanke om å samarbeide med opprørerne kan løslates. Som regel skjer dette ved at slektninger av den pågrepne betaler slektningen ut i form av bestikkelser til politiet. Men det skjer også at en person vil kunne løslates uten betaling dersom politiet ikke har noe bevis mot vedkommende. Løslatelser skjer vanligvis ikke i saker som omfatter alvorlige kriminelle handlinger som for eksempel terrorhandlinger, og særlig ikke der politiet har bevis på dette. Eksempler på saker der det er mulig å betale seg ut er der personer er mistenkt for å ha bistått opprørere og det ikke foreligger konkrete bevis på dette (Russisk menneskerettighetsorganisasjon, e-post juni 2011; Memorial i Nazran, møte november 2011; Russisk nettavis, møte november 2011).

De samme kildene er imidlertid klare på at dersom man har blitt tatt inn en gang, så er risikoen tilstede for at man vil kunne tas inn på nytt. Ifølge en russisk menneskerettighetsorganisasjon (e-post, mars og mai 2011) vil spørsmålet om en sak fører til rettsforfølgelse kunne avhenge av hvilken instans som står for pågripelsen. FSB er mer "ivrige" i tjenesten enn det lokale politiet, samt at det vil kunne avhenge av om myndighetene har behov for å "fylle på" tall på oppklarte saker.

¹ Det å ha kjørt en person som er opprører gis som eksempel på bistand gitt uten å vite om det.

Mulighet for medisinsk hjelp innenfor opprørsgrupper

Landinfo har ikke etterprøvbare informasjon om hvordan opprørere håndterer skader innenfor egne rekker. Det er høyst tvilsomt at en opprører vil oppsøke sykehus dersom vedkommende er såret, da det vil øke sannsynligheten for pågrepelse. Det er nærliggende å tro at de har en viss grad av egen ekspertise og eget utstyr, på samme måte som de klarer å skaffe seg egne våpen og proviant. Det var våren 2011 spekulasjoner om at opprørslederen Doku Umarov var såret etter et angrep mot opprørere på grensen mellom Tsjetsjenia og Ingusjetia, og at han sannsynligvis var sendt til Tyrkia for behandling, men dette er etter det Landinfo kjenner til ikke bekreftet noen steder. Muligheten for å få behandling i egne rekker vil etter all sannsynlighet avhenge av hvor alvorlig skaden er.

Arrestasjoner og straffeforfølgelse utenfor Ingusjetia av personer som har bistått opprørere

Etter Landinfo vurdering må det skilles mellom delrepublikkene i Nord-Kaukasus og det øvrige Russland når det gjelder sannsynligheten for å bli pågrepet andre steder. I en rapport fra danske utlendingsmyndigheter fra en tjenestereise til Russland i juni 2011 (Udlændingesservice 2011) fremgår det at det er mer vanlig at personer blir pågrepet gjennom formelle (eller uformelle) kanaler i andre nordkaukasiske delrepublikker enn i andre deler av føderasjonen. Kilder danske utlendingsmyndigheter snakket med viste til at myndigheter i andre nordkaukasiske republikker sannsynligvis vil være mer lydhøre overfor hverandre, enn myndigheter i andre deler av føderasjonen vil være overfor myndigheter i Nord-Kaukasus. Landinfo har ikke konkrete tall på antall pågripelser andre steder.

Mer presist opplyser kildene at det er kjent at personer har blitt pågrepet for opprørsvirksomhet (dette kan også omfatte bistand) i delrepublikkene i Nord-Kaukasus og sendt tilbake til Tsjetsjenia. Landinfo har også sett referert til tilfeller der ingusjere i andre nordkaukasiske delrepublikker har blitt pågrepet og sendt tilbake til Ingusjetia.

Når det gjelder pågripelser i andre deler av Russland er ikke kildene helt samstemte. Noen mener de har hørt om slike tilfeller, andre opplyser at de ikke har det. Uansett er inntrykket at det ikke dreier seg om mange saker.

Hvilke hovedforskjeller ser en i Ingusjetia og Tsjetsjenia med hensyn til håndtering av opprørere og personer mistenkt for bistand til disse?

Både i Ingusjetia og i Tsjetsjenia vurderes bistand til opprørere som kriminelle handlinger etter russisk straffelov. Landinfo er kjent med at det dømmes personer for å ha bistått opprørsgrupper i begge delrepublikkene. Ingen av stedene skilles det på om bistanden har vært av humanitær eller logistisk art, eller om den omfattet våpen. Bistandens omfang har også lite å si.

Felles for begge delrepublikkene er også at det skal lite til for å bli mistenkt for å samarbeide med opprørerne. Det å være i slekt med en opprører, eller en venn fra skoletiden, er forhold som vil kunne bidra til at en person faller i myndighetenes søkelys (informasjon innhentet på ulike informasjonsinnhentingsreiser til Russland i tidsrommet 2009-2011).

Men i motsetning til i Tsjetsjenia der militær makt og tvangsmidler er hovedredskapene for å få bukt med opprørsgrupper, prøver Jevkurov å ta i bruk andre virkemidler. Jevkurov går i dialog med slektninger, prøver å få dem til å forstå at slektningene gjør noe ulovlig. Videre

Respons Ingusjetia: Bistand til opprørerne

ønsker han å tilrettelegge for at opprørere kan overgi seg og komme tilbake til et sivil liv igjen, vel og merke ikke uten å sone straff, men at soning kan gjøres i Ingusjetia, samt å bistå familiene til opprørere økonomisk. Jevkurov prøver videre å få sikkerhetsstyrker og politi til å ikke likvidere mistenkte på stedet, men heller pågripe og straffeforfølge dem. Han har også åpent uttalt at han ønsker straffeforfølgelse av saker som omhandler myndighetsmisbruk, blant annet mot korrupsjon.

Spørsmålet er imidlertid i hvilken grad slike initiativ drypper nedover i systemet, og hvordan det faktisk påvirker sikkerhetsstyrkenes og politiets arbeidsmetoder. Hovedinntrykket er at Jevkurov i liten grad kontrollerer de ulike sikkerhetsstrukturene som opererer i Ingusjetia.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlig kilder

- [Criminal Code] (1996). *The Criminal Code of the Russian Federation*. Moskva: Statsdumaen. Tilgjengelig fra <http://www.legislationline.org/download/action/download/id/1697/file/0cc1acff8241216090943e97d5b4.htm/preview> [lastet ned 5. desember 2011]
- Udlændingesservice (2011, oktober). *Chechens in the Russian Federation*. København: Udlændingesservice. Tilgjengelig fra <http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6EC0730B-9F8E-436F-B44F-A21BE67BDF2B/0/ChechensintheRussianFederationFINAL.pdf> [lastet ned 6. desember 2011]

Muntlig kilder

- Advokat. Møte i november 2011.
- Bobrova, Olga, journalist i Novaya Gazeta. Møte i Moskva november 2011.
- Internasjonal NGO. Møte november 2011.
- Internasjonal organisasjon. Møte november 2011.

Respons Ingusjetia: Bistand til opprørerne

- Memorials kontor i Nazran. Møte november 2011.
- Menneskerettighetsorganisasjon i Moskva. Møte februar 2010.
- Menneskerettighetsorganisasjon i Nord-Kaukasus. Møte juni 2009 og november 2011.
- Ombudsmannen i Ingusjetia. Møte november 2011.
- Russisk menneskerettighetsorganisasjon. E-post mars 2011, mai 2011 og juni 2011.
- Russisk nettavis, ved redaktøren. Møte november 2011.

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.